

Impressie van de aanbieding van de COC-petitie over de leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving aan de minister van Justitie, 15 januari 1987

Aanwezig: voor Justitie: F. Korthals Altes (minister), mevr. W.G. Schimmel-Bonder (stafafdeling wetgeving), mevr. G. Platteeuw (Voorlichting),
voor het COC : Tjeerd van Rij (Landelijk Bestuur), Willemien Ruygrok (staf), Jan Schuijjer (bestuurscommissie-wetgeving)

Het onderhoud nam ca. twintig minuten in beslag. Nadat delegatieleider Tjeerd van Rij kort het hoe en waarom van de petitie had uitgelegd, en de map met de originele adhesiebetuigingen aan de minister had overhandigd, startte de laatste een uitvoerig betoog. Hij ging daarin eerst in op de gang van zaken in november 1985. Justitie had gemeend "dat de maatschappij het zou kunnen dragen" dat het verbod op seksuele contacten met 12- tot 16-jarigen zou worden vervangen door een verbod op die contacten waarbij de vrijwilligheid bij de jongere betwijfeld kan worden. Een verklaring voor de ontstane commotie leek hem het feit dat voor contacten met beneden-twaalfjarigen handhaving van het absolute verbod was voorgesteld. De commissie-Melai had dat niet gedaan; over haar voorstel was geen opwinding ontstaan, ook al bevatte het in feite een grens "bij nul jaar". Het wetsvoorstel uit 1985 maakte door de voorgestelde twaalf-jaargrens echter duidelijk dat voor boven-twaalfjarigen een de-criminalisering werd beoogd. De minister erkende dat zijn voorstel de bewijslast gecompliceerder zou maken dan nu het geval is (dat was een van de punten van kritiek op zijn voorstel, J.S.).

Enigszins cryptisch sprak de minister vervolgens over de uitvoerige correspondentie die hij met de Raad van State had gevoerd en die "in een tijd waarin alles openbaar is" van hem wel publiek gemaakt mocht worden. Dat zou de argumentatie achter het oorspronkelijke wetsvoorstel duidelijker maken. Hij vertelde dat na november 1985 diverse voorstellen binnen Justitie zijn besproken, waaronder een strafuitsluitingsgrond, maar dat de gewenste compromisformule nog niet was gevonden. Het in de wet invoeren van een minimumleeftijdverschil tussen dader en slachtoffer, zoals dat in sommige andere landen bestaat, leek hem geen juiste oplossing. Hij verwees daarbij schertsend naar de soms grote leeftijdsverschillen van echtelieden in tweede huwelijken (zoals in dat van hemzelf, JS). Een extra complicatie was ontstaan doordat in de wetsvoorstellen het begrip "ontucht" wordt vervangen door het minder flexibele "sexuele handeling". Justitie heeft gedacht over een andere term, die de rechter meer flexibiliteit zou kunnen bieden, maar die was niet gevonden.

Toen de minister vervolgens de mogelijkheid noemde het heil te zoeken in een goede toepassing van het opportuniteitsbeginsel maakte Tjeerd van Rij duidelijk dat het COC dat geen aanvaardbare optie vindt: na herbevestiging van het verbod zou er immers minder ruimte zijn voor een genuanceerd vervolgingsbeleid. Dat leek niet aan dovemansoren gezegd; in elk geval beaamde de minister onmiddellijk dat een handhaving van het verbod die zou worden gezien als sein om de teugels strakker aan te trekken een slechte zaak zou zijn. Ik wees erop dat het COC eraan hecht dat de rechter de strafwaardigheid van seksuele contacten met jeugdigen kan toetsen; dat vereist wetswijziging. De wetgever heeft zich in het verleden ook beijverd voor wetswijziging, ook al was het vervolgingsbeleid sterk terughoudend: abortus, pornografie, hulpverlening aan weggelopen minderjarigen. De minister wees erop dat dat nu juist zaken zijn die bij het CDA emotionele problemen oproepen. Het werd toen eens te meer duidelijk waar de schoen wringt: de minister moet zijn voorstel opnieuw in het kabinet brengen en heeft daar te maken met een CDA-meerderheid. Het was daarom niet toevallig dat hij na ontvangst van de lijst van adhesiebetuigingen direct begon te onderzoeken in hoeverre het confessionele element vertegenwoordigd was. Het leek hem te spijten dat die vertegenwoordiging niet zo sterk was; hij veerde wel even op toert hij de "paus van remonstrants Nederland", prof. Hoenderdaal, in het oog kreeg (Korthals Altes is zelf remonstrants, JS). Desondanks toonde hij zich onder de indruk van de

lijst van ondertekenaars.

Desgevraagd door Willemien Ruygrok sprak de minister als zijn verwachting uit dat "tussen nu en 1 april" het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer zal worden ingediend. Op mijn vraag of wordt overwogen die indiening over de Statenverkiezingen heen te tillen antwoordde hij met een brede grijns dat hij "nog niet op die slechte gedachte was gekomen", maar dat dat misschien te overwegen was. (Hij leek trouwens ook van die datum van 1 april niet erg zeker, zodat het daar wellicht sowieso van komt, JS).

Als Justitie al weet welke wetstekst uiteindelijk wordt gekozen, verborgen onze gesprekspartners dat vakkundig. Er zal de komende maanden verder worden gestudeerd op mogelijkheden. De minister verzekerde ons dat de petitie daarbij, gezien de ervoor verkregen adhesie, als "steun in de rug" wordt ervaren, maar dat de in 1985 getrokken sporen natuurlijk niet kunnen worden uitgewist.

Uit de bespreking trek ik de volgende conclusies.

- De minister moet eerst de horde van het kabinet nemen, waar hij alleen met zijn eigen VVD, en vooral het CDA, te maken heeft. De houding van de oppositiepartijen is van ondergeschikt belang zolang er geen kabinetsvoorstel ligt.
- Hoewel het decriminaliseringsvoorstel niet van de minister zelf is, maar van zijn (CDA-) voorganger de Ruiter, lijkt hij er wel degelijk overtuigd achter te staan. Hij probeerde ook niet de mate van decriminalisering van zijn oorspronkelijke voorstel te bagatelliseren. Eveneens lijkt hij nu serieus te streven naar een zinvol compromis, en niet de weg van de minste weerstand (d.w.z. handhaving van het verbod en hopen op een goede toepassing van het opportunititeitsbeginsel) te kiezen.
- Het kan nog wel maanden duren voor een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer wordt ingediend.
- Justitie lijkt niet uit op een "grote truc", waarbij alleen contacten tussen jongeren onderling worden gedecriminaliseerd: invoering van een minimum leeftijdsverschil tussen dader en slachtoffer is de enige genoemde optie die nadrukkelijk werd afgewezen.
- Hoewel de minister onze tegenargumentatie terzake goed begreep, blijft het risico bestaan dat een buitenwettelijke oplossing wordt gevonden en dat het vervolgingsbeleid voor de nuancering tussen strafwaardige en niet-strafwaardige zaken zal moeten zorgen.

Wat onze eigen activiteiten betreft kunnen m.i. de volgende conclusies worden getrokken.

- Ons voorstel is een compromisvoorstel en zal als zodanig verdedigd moeten worden, ook tegenover echte tegenstanders van wetswijziging. Het CDA, niet de VVD bevindt zich in een sleutelpositie zolang er geen kabinetsvoorstel is. We zullen met de petitie de boer op moeten richting CDA, en ook in de richting van mensen als bv. de Levita.
- We zullen aan de hand van feiten moeten kunnen aantonen dat het vervolgingsbeleid niet toereikend is om voor voldoende nuancering tussen strafwaardige en niet-strafwaardige zaken te zorgen. Ik heb enige tijd geleden al aan homostudies te Utrecht gevraagd of een onderzoek mogelijk is naar het huidige vervolgings- en opsporingsbeleid, met de vraag naar de toereikendheid daarvan t.b.v. de nuancering als invalshoek. Het zou goed zijn indien zo'n verzoek vanuit het COC officieel gesteund zou worden.

Jan Schuijjer